

SKRÁTENÝ ZÁPIS

z verejného vypočutia a odpovedí záujemcov o kandidatúru na predsedu Úradu na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti

V dňoch 4. - 5. júna 2019 sa v účelovom zariadení Bôrik v Bratislave uskutočnilo verejné vypočutie záujemcov o kandidatúru na predsedu Úradu na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti (ďalej „úrad“). Komisia bola vytvorená podľa §16 zákona a zložená zo zástupcov Kancelárie prezidenta SR, vlády, verejnej ochrankyne práv, Rady pre štátnu službu a poradného orgánu vlády v oblasti mimovládnych organizácií a rozvoja občianskej spoločnosti. Do uplynutia stanovenej lehoty (7. mája 2019) sa prihlásilo 11 záujemcov o kandidatúru. Všetci splnili zákonom stanovené podmienky a boli pripustení k verejnému vypočutiu.

Podmienkou pre prijatie prihlášky bolo popri splnení zákonom stanovených kritérií (§ 14 ods. 3 zákona č. 54/2019 Z. z.) aj zaslanie koncepcie rozvoja úradu, v ktorej mali záujemcovia prezentovať svoju predstavu o jeho kreovaní, fungovaní a ďalšom rozvoji.

V zmysle článku 9 rokovacieho poriadku komisia u každého záujemcu posudzovala:

- a) vlastnú motiváciu záujemcu, ktorá ho viedla k rozhodnutiu reagovať na výzvu;
- b) referencie, ktoré záujemcovia predložili, a osoby, ktoré tieto referencie záujemcom poskytli;
- c) doterajšiu profesionálnu kariéru, prax záujemcu;
- d) koncepciu fungovania a rozvoja úradu, ktorú záujemca predložil;
- e) osobnostné predpoklady záujemcu pre výkon funkcie predsedu úradu;
- f) manažérske predpoklady záujemcu pre výkon funkcie predsedu úradu.

V rámci verejného vypočutia v súlade s hodnotiacim mechanizmom v prílohe č. 1 k rokovaciemu poriadku komisia ďalej posudzovala podrobnejšie:

- g) celkovú víziu záujemcu, jeho inovatívnosť a kreativitu vo vzťahu k vytvoreniu, fungovaniu a ďalšiemu rozvoju úradu;
- h) integritu záujemcu, jeho schopnosť odolať prípadným externým tlakom, jeho nezávislosť;
- i) pevnosť v dodržiavaní etických hodnôt v rôznych situáciách (riešenie etickým dilem);
- j) doterajšie protikorupčné aktivity záujemcu;
- k) odborné predpoklady záujemcu v oblasti ochrany oznamovateľov;
- l) doterajšie pracovné úspechy záujemcu;
- m) manažérske schopnosti záujemcu, spôsobilosť viesť tím a vybudovať novú inštitúciu „na zelenej lúke“;
- n) komunikačné schopnosti záujemcu, najmä schopnosť viesť dialóg.

Skrátené zhrnutie odpovedí záujemcov na predložené otázky:

Miloš Birtus

Je to bývalý pracovník SIS, teraz NAKA, V súčasnosti pracuje na jednotke finančnej polície, na úseku preukazovaní pôvodu majetku. Okrem toho vyučuje na univerzite. Uviedol, že sa bude snažiť úrad vybudovať najmä personálne a finančne. V minulosti sa stretával s ochranou oznamovateľov počas svojej práce.

Na otázku, ako skvalitniť majetkové priznania, uviedol len všeobecné informácie. V odpovedi, čo pokladal počas pôsobenia v SIS za náročné, pokiaľ ide o riešenie morálnych dilem, uviedol, že dilemy boli viaceré, ale vždy sa riadil vlastným svedomím. V súvislosti s predstavou o fungovaní nového úradu odpovedal veľmi stručne, že každý zamestnanec by mal byť oboznámený s fungovaním a účelom tohto úradu. Za najdôležitejšie však pokladá organizovanie školení a workshopov, ako aj osobnú komunikáciu s ľuďmi, ktorí majú vlastné skúsenosti s oznamovaním. Formalizmu by chcel zabrániť komunikáciou so zamestnancami. V otázke personálneho obsadenia úradu kladie dôraz na transparentné výberové konania.

Pokiaľ ide o organizačnú štruktúru, uviedol, že túto vec je predčasné riešiť, momentálne je to skôr o rokovaní. Zo zákona však vyplýva pozícia predsedu a podpredsedu.

Na otázku, ako by chcel zabezpečiť dôveryhodnosť úradu, odpovedal, že dôvera sa získava reálnymi činmi, nie slovami. Rovnako za dôležitú pokladá spoluprácu s MVO a medzinárodnými obdobnými inštitúciami. Takisto navrhuje individuálne preškoľovanie a preškoľovanie súkromných podnikateľov, najmä manažmentov. Dôveru ľudí v úrad, aby sa nebáli oznamovať, chce posilňovať propagáciou svojej činnosti. Uviedol pritom možnosť komunikovať aj s orgánmi činnými v trestnom konaní.

Svoju predstavu o vybavovaní podnetov nešpecifikoval, ale nepredpokladá, že predseda by mal zasahovať do živých spisov. Svoju pozíciu vidí skôr ako manažér.

Na otázku, kedy končí ochrana chráneného oznamovateľa, uviedol, že ochranu oznamovateľa by ukončil podľa zákona – po 3 rokoch, alebo ak sa oznamovateľ dopustil spáchania trestného činu (krivej výpovede), alebo ak nekonal v dobrej viere. Reálne prípady by mali prejsť procesom vyšetrovania.

Na otázku týkajúcu sa rozdielu medzi oznámením a kvalifikovaným oznámením odpovedal, že kvalifikované oznámenie sa postupuje prokurátorovi. Uviedol, že oznámenie má menšiu závažnosť. Ak bol spáchaný trestný čin, mal by to skôr riešiť prokurátor. Na začiatku je však potrebné poskytnúť ochranu, a ak sa zistí, že to nebolo v dobrej viere, ochrana by mala byť ukončená.

K činnosti v SIS a NAKA sa nechcel vyjadrovať, keďže tieto inštitúcie o svojich činnostiach informujú individuálne.

Na otázku o zabránení možnosti úniku informácií uviedol, že bude dôsledne vyberať personál, pričom ak chce dôverne vyberať personál, mal by mať možnosť preskúmať jeho minulosť.

Nevedel vysvetliť rozdiel medzi ochranou oznamovateľov z minulosti a teraz.

Pri charakteristike etického lídra a príkladov z praxe uviedol, že ide o morálnu integritu, pričom sa nerozhoduje len na základe získaných informácií, ale v rámci svojho vedomia a svedomia.

Záujemca nemá predstavu o organizačnej štruktúre úradu a ani rozpočtových prostriedkoch potrebných na budovanie úradu. Téma ochrany oznamovateľa sa v minulosti nevenoval. Na konkrétne otázky smerujúce k jeho protikorupčným aktivitám odpovedal všeobecne, resp. vyhýbal sa spresneniu akýchkoľvek, aspoň rámcových súvislostí. Preto jeho vyjadrenia nebolo možné pozitívne vyhodnotiť. Rovnako sa vyhýbal odpovedať na otázky týkajúce riešenia morálnych dilem, s ktorými sa doteraz v práci stretol. Namiesto toho, aby presvedčil členov komisie o vhodnosti svojej osoby na post predsedu úradu, komisia musela od neho doslova vynucovať odpovede aspoň na základné otázky. Komisia pozitívne hodnotila skúsenosti záujemcu s prácou v bezpečnostnej oblasti (SIS, PZ) a aj v súkromnej sfére (projektový manažér, nehnuteľnosti, technológie).

Zuzana Dluhošová

Predložila podrobnú koncepciu úradu s jednotlivými fázami rozvoja činnosti úradu a s konkrétnou víziou. Je to právnička, ktorá sa v praxi zameriavala na ochranu ľudských práv a slobôd. Mnohé prípady skončili na ústavnom súde, príp. na Súde pre ľudské práva v Štrasburgu (napr. obhajovala teológa v prípade skládky v Pezinku). Oblasť ľudských práv a slobôd je prepojená s ochranou oznamovateľov.

Bola účastníčkou rozkladovej komisie MV SR a venovala sa vzdelávaniu k aplikácii medzinárodných dohovorov v praxi, čo značne pomohlo v aktuálnej pozícii. Participovala na procesoch rozhodovania v Štrasburgu, kde musela byť v úlohe nezávislého arbitra a zároveň to bola možnosť vidieť mnohé príklady uplatňovania práva na Slovensku.

Manažérske a komunikačné skúsenosti získava, okrem iného, pri zabezpečovaní mnohých organizačných podujatí a aktivít (osobitne pre oblasť štátnej správy), pričom spolupracuje a komunikuje s viacerými organizáciami, verejnými subjektmi a s jednotlivými osobnosťami.

V súčasnosti na US veľvyslanectve spolupracuje v otázkach etiky, spolupodieľala sa na príprave Etického kódexu pre policajtov na Slovensku. Spolupracuje aj s Justičnou akadémiou a Súdnu radou v oblasti súdnictva a etiky v súdnictve. Prispela k doplneniu etiky do štúdia práva, pričom oblasť vzdelávania. Usiluje sa vplývať aj na kultúru a kvalitu ochrany oznamovateľov.

V súvislosti s koncepciou úradu uviedla, že chce vybudovať úrad ako kvalitnú a dôveryhodnú inštitúciu, ktorá bude prispievať k zmene kultúry ochrany oznamovateľov. Pri samotnej ochrane, chce prispieť k tomu, aby verejnosť vnímala skutočnosť, že oznamovanie nekalých a protispoločenských praktík nie je donášanie, ale naopak, je to potrebné. Prioritnou úlohou úradu je začať s aktívnou informačnou kampaňou, nastavovať rôzne komunikačné platformy a tiež vybudovať modul pre interné oznamovanie. Chce vytvoriť jednotku pripravenú právne aj ľudsky na ochranu oznamovateľov, pričom pri presadzovaní verejného záujmu je nevyhnutná spolupráca jednotlivých orgánov. Chce byť aktívna najmä tam, kde sa budú prelínať právomoci úradu s inšpektorátmi práce či ostatnými ÚOŠS a MVO.

Na otázku o riadiacich skúsenostiach a schopnostiach odpovedala, že nikdy síce neriadila veľkú inštitúciu v štátnej správe, ale mala svoju advokátsku kanceláriu, ktorá fungovala pod jej vedením.

O ochrane verejného záujmu spomínanej v jej koncepcii uviedla, že nie je to právne definovaný pojem. Podľa nej však ide o hodnoty demokratického štátu a úloha inštitúcií je tiež v podstate ochrana verejného záujmu a v prípade nového úradu ide o ochranu oznamovateľov a hodnôt štátu.

Za najväčšiu etickú dilemu, ktorú musela riešiť, pokladá zastupovanie prípadu vo verejnom záujme, prekročenie právomocí policajta. Bola daná správna žaloba na súd a po pojednávaní sa s ňou stretla sudkyňa, ktorá chcela nejakým spôsobom nasmerovať jej ďalšiu činnosť ako obhajcu.

Za najdôležitejšiu tému pri zostavovaní úradu pokladá manažment ľudských zdrojov. Nový úrad by mal byť podľa nej na začiatku malý, postupne sa bude rozširovať. Záujemkyňa by chcela mať v úrade dostatočne motivovaných ľudí. Uviedla, že sa snaží podporovať aj rôzne iniciatívy, ako napr. „Dobrá úradníčka“.

Pri budovaní dôveryhodnosti a nezávislosti úradu pokladá za dôležité robiť kvalitný výber ľudí, ktorí budú na úrade pracovať, zistiť motiváciu týchto ľudí a pravidelne s nimi komunikovať, chcela by mať aj vlastný etický kódex osobitne pre tento úrad.

K otázke pozitív a negatív fungovania prokuratúry uviedla, že systém je solídne nastavený, aj personálne. Negatívna je uzavretosť voči vonkajšiemu svetu (napr. pri výberových konaniach). Limity vidí aj v možnosti politického ovplyvňovania prokurátorov, pričom by odporučila väčšiu verejnú kontrolu.

Pokiaľ ide o zabezpečenie politickej nezávislosti a nastavenia systému, uviedla, že úrad je zastrešovaný politicky nezávislou osobou. Dôležité je však nastavenie systému plus informačná kampaň.

Za dôležité pokladá analýzu získaných údajov a nastavenie informačných kanálov, vrátane spätnej väzby zo strany úradu, prípadne by zaviedla komunikačné hodiny. Za dôležitú pokladá aj komunikáciu na úrovni krajov.

Na otázku, čo je kľúčový moment človeka, že naozaj oznámi nejakú nekalú činnosť, uviedla, že je to skôr psychologická otázka. Úrad túto dilemu nevyrieši, ale vie nastaviť komunikáciu s potenciálnym klientom a najmä nastoliť kultúru dôvery.

V súvislosti s otázkou, či sa stretla v praxi s ochranou oznamovateľov, odpovedala, že využila tento zákon pri jednom podaní, kde pozitívne zareagoval aj inšpektorát práce a zastavil vykonateľnosť výpovede z pracovného pomeru.

Pokiaľ ide o narábanie s oznámením, uviedla, že zákon aj úniová smernica hovoria, že zamestnávateľia majú povinnosť vytvoriť interný kanál pre oznamovanie v rámci samotnej inštitúcie a pokiaľ ide o vybavovanie závažnej trestnej činnosti – preverovanie správneho deliktu alebo trestného činu navonok. Pri vnútornom systéme by úrad mal kontrolovať správne nastavenie tohto systému. V prípade závažných trestných činov sú jeho právomoci len čiastkové.

K otázke vysporiadania sa s korupciou na Slovensku uviedla, že v tomto regióne sme si prešli určitým vývojom. Zásadný rozdiel nie je v inštitucionálnom nastavení, ale skôr v politickej kultúre a v mentalite ľudí. Úrad môže významne ovplyvniť kultúru spoločnosti a vnímanie samotných oznamovateľov verejnosťou.

Po skončení obdobia predsedu by chcela, aby úrad bol vnímaný ako inštitúcia, na ktorú sa môžu oznamovatelia kedykoľvek obrátiť s tým, že dostanú jasnú navigáciu a podporu. Ľudia by sa nemali báť kedykoľvek prísť a konzultovať svoje prípady.

Má skúsenosti s poskytovaním právnej pomoci tzv. „slabším“ stranám sporu. V doterajšej praxi musela riešiť etické dilemy, nikdy však, podľa svojich slov, nezaváhala a rozhodla sa v súlade so svojim svedomím.

Je príslušníkom policajného zboru na Policajnom oddelení v Moldave nad Bodvou. Robí skrátene vyšetřovania. Musí ovládať problematiku dopravnej i trestnej činnosti, verejný poriadok, administratívu, archiváciu. Motivácia pre prihlásenie sa na pozíciu predsedu úradu je u tohto záujemcu v polohe „získania zaujímavej skúsenosti“. Oblasť ochrany oznamovateľov porovnáva s vybavovaním trestných oznámení. Ponúka svoju nezávislosť, odbornosť, morálnosť a čestnosť. Kľúčová je však podľa neho nezávislosť a vždy v rámci svojej praxe bol nestranný. Poznamenal, že je človek z praxe, ale pravidelne si dopĺňa svoje vedomosti aj z teórie. Uviedol, že sa mu podarilo zvýšiť objasnenosť trestných činov na 70% a tým aj pozitívne vnímanie práce polície. Chce dávať dôraz najmä na dôveryhodnosť úradu, ktorý bude verejnosťou vnímaný pozitívne. Chce, aby občania vnímali, že úrad je tu pre nich a aby mali pocit istoty a dôvery v tento úrad.

K otázke o doterajších skúsenostiach, znalostiach a pôsobení úradu na medzinárodnej úrovni uviedol, že spolupracujú napr. s Maďarskou republikou, riadi 30 policajtov, teda podľa jeho slov manažérske skúsenosti má a vie ich využiť. K problematike policajnej inšpekcie uviedol, že prácu polície poznajú len policajti, a preto musia byť súčasťou inšpekcie.

K otázke o prístupe k oznamovateľom v praxi uviedol, že v prípadoch korupcie to riešila inšpekcia MV SR. Podplácanie nikdy neschvaľoval.

Koncepcia úradu nebola presvedčivá, rovnako tak jej obhajoba. Záujemca nedokázal predstaviť víziu a ciele úradu.

Monika Filipová

Pracuje ako riaditeľka odboru verejnej správy na MV SR, rieši otázky venované verejnej správe aj v spolupráci s regionálnymi samosprávnymi orgánmi. Vo svojom portfóliu má aj zahraničné vzťahy, zastupuje SR v Rade Európy, Výbore pre demokraciu a správu, ako aj v OECD, vo Výbore pre správu verejných vzťahov. Práve vďaka týmto medzinárodným kontaktom prišla do styku s otázkami integrity, či etiky.

Záujemkyňa predložila koncepciu úradu, ktorá je vo vzájomných súvislostiach logická a má zodpovedané organizačné, finančné a personálne otázky. Koncepcia úradu obsahuje reálne vízie a inovatívne návrhy. Záujemkyňa počas verejného vypočutia zároveň ponúkla efektívne riešenia na jednotlivé kritické témy.

Je spoluzakladateľkou iniciatívy „Dobrý úradník“ spred 2,5 roka, pretože ako pracovníci boli nespokojní s postavením úradníka na Slovensku. Iniciátori zostavili „desatoro“ princípov, podľa ktorých by mali dobrí úradníci postupovať.

Je motivovaná tým, že v práci prichádza do styku s rôznymi podnetmi, návrhmi a vníma korupčné prostredie v štátnej správe SR. Vidí pritom potrebu zriadenia inštitúcie, na ktorú sa môžu ľudia s dôverou obrátiť.

Silný element pri budovaní tohto nového úradu je jeho interná politika – bude sa snažiť o moderné fungovanie tohto úradu. Úrad by mal postupovať v zmysle legislatívy, ale mal by byť zároveň inovatívny.

Jednou z dôležitých kompetencií nového úradu je podľa nej osвета o tom, prečo je oznamovateľ dôležitý. Kľúčová bude komunikačná stratégia úradu, pričom komunikácia by mala byť veľmi otvorená a transparentná. Za dôležité pokladá poskytovanie právneho poradenstva a komunikácia s ostatnými inštitúciami a zamestnávateľmi. Dôležitá je aj komunikácia dovnútra, vrátane prijatia etického kódexu úradu a spolupráca so zahraničnými inštitúciami. Uviedla, že SR je jedným z mála štátov, ktoré majú špeciálny

zákon na ochranu oznamovateľov, a preto by nemalo ísť len o ďalšiu formálnu inštitúciu, ale inštitúciu pre ľudí.

Pokiaľ ide o využitie riadiacich skúseností pri tvorbe nového úradu, uviedla, že začínala ako referentka, čiže podľa vlastných slov má výbornú predstavu o manažovaní ľudí. Zistila, že je potrebné byť trpezlivým, ale zároveň aj otvoreným a ústretovým. Tým sa jej podarilo vybudovať odbor s korektnými pracovnými vzťahmi.

Pri otázke týkajúcej sa voľby hlavného kontrolóra zastupiteľstvom uviedla, že nie je vhodné, aby poslanec hlasoval sám za seba, je to však na zvážení samotných poslancov. Pritom je potrebné zvážiť nezlučiteľnosť funkcií, keďže v súčasnosti viacero ľudí „sedí na viacerých stoličkách“, a nie je to vyriešené z pohľadu etiky a konfliktu záujmov, preto by bolo vhodné sa tejto otázke ďalej venovať.

Zamestnancov chce motivovať zdôrazňovaním dôležitosti ich práce, ich príspevkom k zlepšovaniu fungovania verejných inštitúcií, ako aj pohľadu občanov na toto fungovanie.

Pri možnosti uskutočnenia určitých zmien v samospráve by vychádzala okrem iného z toho, že osobitým systémom kontroly v samospráve je inštitút hlavného kontrolóra, ale pri súčasnej roztrieštenosti samosprávy má väčšina obcí hlavného kontrolóra len na desaťpercentný úväzok a ich správy sú väčšinou veľmi formálne. Preto navrhuje, aby sa vytvorili určité útvary hlavných kontrolórov na vyššej úrovni a títo by kontrolovali samosprávu. Takto by bola zachovaná skutočnosť, že by sa to riešilo na úrovni obcí a tiež aj profesionalita. Hlavným nedostatkom je príliš veľa kontrolórov. Dalo by sa to riešiť osobitným zákonom pre kontrolu v samospráve.

O protikorupčnej politike vie, že bola schválená v decembri 2018 a pripravuje sa národný protikorupčný program. Za problém pokladá roztrieštenosť tejto problematiky na viacerých úradoch. Preto si myslí, že úrad na ochranu oznamovateľov má v budúcnosti potenciál na rozširovanie svojich právomocí v protikorupčných aktivitách.

K otázke, či sa v praxi stretla s nejakým priestupkom v samospráve a či to niekto chcel riešiť a oznámiť uviedla, že prišla do kontaktu so starostami, ktorí sa obracajú priamo na MV SR. Pokiaľ však ide o hrozbu korupcie alebo iný trestný čin, je podľa nej potrebné obrátiť sa na prokuratúru. Hoci do samosprávy jej odbor zasahovať nemôže, snažia sa vysvetliť niektoré ustanovenia aj starostov či primátorov a napomáhajú občanom s tým, na koho sa obrátiť. V činnosti úradu by určite nepostupovala pri rozhodovacích procesoch systémom príkazov zhora, ale zohľadňovala by pohľad odborníkov. Ochranu oznamovateľov nestačí uskutočniť len inštitucionálne, musí byť pochopený aj motív zákona.

Pokiaľ ide o dôveru v inštitúcie v SR, uviedla, že by sme sa mohli inšpirovať aj súkromným sektorom, a to najmä pri manažovaní ľudí, kľasť väčší dôraz nielen na odbornosť, ale aj na záujem o túto prácu. Dobrý základ je dobrá interná politika, manažment a interné nastavenie systému. Aj pri práci štátneho zamestnanca je veľa otáznikov, aj napr. pri dodržiavaní etického kódexu, ale otvorenosť a priamočiarosť je základ pre budovanie dôvery. Po vybudovaní úradu by mal tento úrad komunikovať nielen svoje úspechy, ale aj nedostatky. Dôležitá je aj jasná vízia do budúcnosti tohto úradu, ktorý by sa mal stať think-tankom v tejto oblasti. Podľa jej názoru je najlepšie fungujúcou inštitúciou u nás Inštitút finančnej politiky.

Ak by došlo k prípadu novely nejakého nefunkčného ustanovenia v zákone, ale mala by informáciu, že práve teraz nie je politická vôľa ho upraviť, postupovala by tak, že by sa snažila vo verejnosti ozrejmiť, prečo je táto novela dôležitá.

Pokiaľ ide o disciplinárne záležitosti, v minulosti takéto prípady neriešila, ale riešila problém týkajúci sa profesionality a odbornosti zamestnancov.

K otázke nastavenia samosprávy v záujme zvýšenia vymožitelnosti práva v samospráve uviedla, že zákon o obecnom zriadení je „bezzubý“, pretože neobsahuje žiadne sankcie. Na druhej strane vyzdvihuje spoluprácu so štátnymi orgánmi. Napriek tomu, že samospráva je oddelená, a ak dôjde k nejakému porušeniu predpisov, nastupuje štátny orgán, kde by malo dôjsť ku kontrole a náprave. Tu vidí potrebu lepšej spolupráce medzi samosprávou a štátnymi inštitúciami;

V otázke právnej ochrany oznamovateľov, vytvárania tlaku zo strany zamestnávateľov a spolupráce s MVO uviedla, že úrad má nielen možnosť poskytovať právnu ochranu, ale má aj nástroje na upozornenie či vysvetlenie určitých postupov. Nový úrad by sa mal venovať aj šikane na pracovisku a riešiť aj túto tému, ako aj poradenstvo a vysvetľovanie jednotlivých krokov. Pri spolupráci s MVO by úrad mal byť aktívny, možno by bolo vhodné vytvoriť samostatný útvar pre komunikáciu aj s MVO či medzinárodnými organizáciami.

Tomáš Jacko

Je motivovaný mottom, že „Na to, aby zlo zvíťazilo, stačí málo: aby dobrí ľudia nerobili nič“. Študoval 6 rokov v UK, kde pocítil, že môže existovať spoločnosť, kde si všetci vážia hodnoty, ako je etika, boj proti korupcii, integrita. Uviedol, že pracoval v Transparency International, aktuálne pracuje ako asistent na Ekonomickej univerzite, na Úrade splnomocnenca pre rozvoj občianskej spoločnosti a zároveň je lektorom anglického jazyka. Poznamenal, že v SNAS je expertom pre normu ISO 37001. Vyučuje predmet „Etika, korupcia, transparentnosť“

Pokiaľ ide o koncepciu úradu, vidí potrebu jeho nastavenia v zmysle štandardov bežných vo svete. Za základe piliere pokladá dôveryhodnosť, viditeľnosť, osvetu, kvalitné ľudské zdroje, odmeňovanie zamestnancov, prevenciu protispoločenskej činnosti. Mala by fungovať spolupráca s ďalšími inštitúciami, verejným sektorom, ale aj s už existujúcimi inštitúciami v zahraničí, MVO. V norme ISO 37001 vidí príležitosť. Za kľúčovú pokladá apolitickosť a viditeľnosť úradu, aby bol bližšie k občanovi, klientsky prístup, zastúpenie v regiónoch, osobitne dôležité sú detašované pracoviská.

V súvislosti s príkladmi odhaľovania protispoločenských aktivít napísal blog „7+1 nekalých praktík“. Uviedol aj príklad učiteľa, ktorý požadoval od študentov pozitívne hodnotenie a za to im následne sľúbil ľahšie otázky na skúške. Tento prípad potom riešil až s dekanom.

Spolupracoval na projekte „Otvorená správa“. Ide o rebríček samospráv z hľadiska ich transparentnosti a protikorupčných mechanizmov

Pri otázke týkajúcej sa rozdielu medzi etickým kódexom (Code of Ethics) a kódexom správania (Code of Conduct) uviedol, že nie je právnik, no podľa jeho názoru môže to byť rovnaké. Pokiaľ však zákon určí, čo je čo, domnieva sa, že nastane nárast etických kódexov v rôznych sektoroch. Podľa jeho slov cieľom etického kódexu nie je represia. Poznamenal, že etický kódex majú aj na univerzite, ale nikto ho nečítal. Vymáhateľnosť by mohla byť cez pracovnú zmluvu. Ľudia vnímajú etický kódex skôr ako nástroj na represiu, malo by to však byť skôr naopak, mal by to byť skôr nástroj na prevenciu. Podľa vlastných slov je nekompromisný v týchto otázkach.

Ak by bol predsedom už fungujúceho úradu a vznikla by situácia, že po čase by mu blízky spolupracovník povedal, že úrad nefunguje a na vine je on ako predseda, v takom prípade

dokáže zniesť kritiku. V profesionálnom živote sa nestretol s morálnou dilemou, nikto mu úplatok neponúkol, ani on nikomu úplatok nesľúbil.

Motiváciu na úrade by riešil využitím príkladov dobrej praxe, napr. zavedením „home office“ pre podriadených, keďže podľa jeho názoru sú dôležité výkony.

K otázke princípov fungovania vnútorného systému preverovania oznámení v zmysle zákona uviedol, že zákon je kompatibilný s normou 37001, je tam zodpovedná osoba určená na tieto účely, organizácia s počtom zamestnancov 50 a viac musí mať nastavený interný mechanizmus na ochranu WB.

Ak by mal vymenovať tri základné systémové opatrenia boja proti korupcii, podľa neho by to mali byť tieto: politici by mali ísť príkladom bežným ľuďom a rovnaký meter by mal platiť pre všetkých; potrebný je zákon o lobingu; kľúčovou vecou je aj nájdenie mechanizmu na výber funkcií. Orgány by mali riadiť etickí, čestní ľudia.

Daniel Krošlák

K motivácii uviedol, že pripravil vedeckú štúdiu o stave chráneného oznamovania na Slovensku už v roku 2015 a chcel by v tom aj naďalej pokračovať aj po prijatí tohto nového zákona. Oznamovanie podľa neho súvisí s témou ľudských práv a toto pokladá za svoju hlavnú motiváciu. Dlhodobu sa zaujímal o etické problémy, písal recenzie a zároveň aj učí právo a etiku, zároveň pracuje v oblasti správneho práva ako vedúci oddelenia na Slovenskej inšpekcii životného prostredia.

Za svoje pracovné úspechy pokladá skutočnosť, že je publikačne činný ako akademik, má 138 vedeckých publikácií. Na otázku týkajúcu sa jeho publikovania v tzv. predátorských časopisoch uviedol, že tento problém si musí vyriešiť akademická obec, musia sa nastaviť určité kritériá. Ako akademik sa nezaujímal o to, či jeho odborný článok bude vydaný v časopise, ktorý je v zozname tzv. predátorských časopisov.

V súvislosti s koncepciou úradu uviedol, že nastavil nejaký rozpočet, pričom však bude odkázaný na pomoc ÚV SR po materiálnej či technickej stránke. Keďže bude potrebné nájsť vhodný personál pre úrad, pracuje s viacerými šikovnými ľuďmi. Dôležité je správne vybrať spolupracovníkov, pričom pre spoluprácu je kľúčová komunikácia.

Načrtol stratégiu rozvoja úradu. Krátkodobý cieľ je naštartovať fungovanie úradu. Strednodobé zahŕňajú funkčné obdobie predsedu úradu. Podľa jeho názoru ide o zvyšovanie povedomia o problematike oznamovania protispoločenskej činnosti, aktívne využívanie zákonom daných právomoci úradu, efektívne využívanie ochrany oznamovateľov v praxi, získanie akreditácie na certifikáciu normy ISO 37001 a nadviazanie medzinárodnej spolupráce s úradmi v zahraničí. Za dlhodobé ciele pokladá pozitívne etablovanie témy oznamovania ako alternatívy k mlčaniu, zlepšenie úrovne etickej kultúry v organizácii.

Uviedol, že ochranu oznamovateľov pozná skôr v akademickej rovine, ale zatiaľ sa s ňou nestretol v praxi.

Pokiaľ ide o výhody a nevýhody spolupráce s inšpektorátmi práce, uviedol, že nevie. Pričom však poznamenal, že niektoré inšpektoráty práce si plnia svoje povinnosti horšie, niektoré lepšie, ale bude mať snahu o spoluprácu na vysokej profesionálnej úrovni.

V súvislosti s otázkou týkajúcou sa zužovania diskrečnej právomoci na inšpektoráte vidí priestor na zúženie korupcie na úseku životného prostredia.

V súvislosti s prípadom korupcie na úseku životného prostredia v Bratislave, kde sa zistili korupčné schémy, na otázku, v čom vidí priestor na nájdenie nejakého modelu na

odstránenie týchto schém, uviedol, že na nejakom modeli sa dá určite pracovať, skôr vidí priestor na ďalšie kontrolné mechanizmy.

Na otázku, ako by rozšíril kompetencie úradu, uviedol, že kompetencie sú už dosť široké, je skôr potrebné efektívne využívať to, čo je k dispozícii, nemyslí si, že sú potrebné ďalšie právomoci.

V súvislosti so zostavením tímu pracovníkov tvrdil, že má už vybratých niektorých spolupracovníkov, s ktorými by chcel do budúcnosti spolupracovať aj v rámci nového úradu.

Prostredie ochrany oznamovateľov na úrade by vytváral najmä prostriedkami komunikácie. Zamestnanci by zároveň mali participovať na školeniach a školiť zodpovedné osoby. Za dôležité pokladá prekonanie strachu a ochotu ísť do rizika.

Na otázku, ako vidí možnosti úradu na dvoch základných cieľov, t. j. že je potrebné nielen ochraňovať oznamovateľa, ale aj zastaviť nekalú prax, odpovedal, že predseda úradu má právomoc prípravy a prednesu správy o činnosti úradu NRSR, kde môže poukázať na problémy súvisiace s oznamovaním a vyvolať verejný tlak – toto by chcel aj on aktívne využívať.

Diana Migal'ová Baschierová

Motiváciu má osobnú z dôvodu zažitých skúseností z bývalej práce, zažila diskrimináciu, mobing i bossing. Treba zmeniť celkové zmýšľanie a nastavenie myslenia ľudí.

Záujemkyňa predstavila formálne spracovanú koncepciu úradu, ktorú však pri detailnom analyzovaní nedokázala uspokojivo obhájiť. Pre vznik úradu sú východiskom existujúce inšpektoráty práce a spolupráca s tretím sektorom, odbormi, aj s OPK ÚV SR. Potrebná je zmena zmýšľania ľudí. Na oznamovateľ treba pozerieť, že to nie je udavač, ale zástanca spoločenskej zodpovednosti. Dôležité je odbúrať strach z oznámenia a jeho následkov. Úrad by mal byť postavený na princípe pozitívnych príkladov. Mal by byť aktívny voči masovokomunikačným prostriedkom. Mal by mať takisto výkonnú a preventívnu zložku. Vyjadřila záujem zriadiť online poradňu, vzdelávanie, analýzu zamestnávateľov.

Pokiaľ ide vnímanie korupcie na Slovensku, základný problém vidí v tom, že niektoré inštitúcie fungujú len veľmi formálne, nie sú dynamické, preto je potrebné zvýšiť mieru prevencie a šíriť osvetu medzi ľuďmi, pretože s korupciou sa človek stretáva nielen v každodennom živote, ale korupcia sa deje aj na najvyšších miestach. Uviedla, že ona sama bola diskriminovaná nadriadeným generálnym riaditeľom. Podľa jej názoru prípadní oznamovatelia sa obávajú využiť niektoré dostupné mechanizmy.

K odbúravaniu strachu pri oznamovaní by úrad mal fungovať preventívne a zároveň vykonávať preškoľovanie zamestnancov u zamestnávateľa a tiež sa zamerať na mladých ľudí na školách. V praxi je na preškoľovanie možné využiť tretí sektor, keďže úrad bude mať len limitovaný počet zamestnancov. Keďže však existuje predpoklad rastu úradu, cieľom je mať po 7 rokoch preškolených všetkých zamestnávateľov.

Ako predsedníčka sa bude snažiť o navyšovanie prostriedkov na činnosť úradu najmä kvôli detašovaným pracoviskám v jednotlivých krajochoch.

Na otázku, kde funguje protikorupčná linka, nevedela odpovedať.

Podľa vlastných slov sa osobne postavila proti systému tým, že odmietla dohodu o ukončení práce s bývalým zamestnancom, išlo o personálnu zmenu vedenia a mali záujem o iného hovorcu.

V súvislosti s otázkou ku kauze „kompa Vojka“, či nemala pri tejto kauze etickú dilemu, uviedla, že nie, nemala pri nej žiadnu etickú dilemu. Videla ľudí žijúcich v tejto oblasti, ktorí potrebujú túto kompu využívať. Uvažoval atak, že kompa nie je ideálne riešenie, ale nikto nič lepšie nevymyslel, pričom tender na obstaranie novej kompy bol zrušený. Za dôležitú v tejto kauze pokladá informáciu o tom, že tento tender bol zmanipulovaný, čo sa dostalo do médií vďaka nej.

Pokiaľ ide o priestor na posudzovanie hranice „dobrej viery“ v rámci úradu, mali by to podľa jej názoru riešiť orgány, ktorých sa to týka. Každý zamestnanec prichádzajúci do vzťahu s klientmi musí byť aj „psychológ“ a mal by to zistiť pri osobnom pohovore. Ak by nekonal v dobrej viere, snažila by sa mu dohovoriť, pretože existujú viaceré zákonné možnosti a sankcie z takéhoto konania.

Pri otázke týkajúcej sa rozdielu medzi oznámením a kvalifikovaným oznámením uviedla, že na základe kvalifikovaného oznámenia sa začne už trestné stíhanie. Oznámenie v dobrej viere by sa malo ďalej prešetrovať.

Pri obsadzovaní miest vo verejnej správe či štátnej správe by sa rozhodne nemali meniť riadiace pozície po každých 4 rokoch, keďže po výmene vedenia podnik takmer 2 roky stagnuje.

Záujemkyňa zdôrazňovala vlastnú nezávislosť a osobnú skúsenosť s neserióznym prístupom predchádzajúceho zamestnávateľa. Odpovede na otázky k osobnej integrite a politickej nezávislosti (opakovane vykonáva pozíciu hovorkyne štátnych inštitúcií) nepodala komunikačne presvedčivo.

Viktor Pokojný

Motivovaný je tým, že v súčasnosti je sám chráneným oznamovateľom - práve preto kandiduje, keďže má osobnú skúsenosť s ochranou oznamovateľov v praxi a napriek rozhodnutiu súdu sa nevie dostať k bývalému zamestnávateľovi. Bývalý zamestnávateľ sa rozhodol previesť svojich bývalých zamestnancov na živnosť, pričom toto nie je možné v zmysle rozhodnutia súdu – je to podľa jeho názoru len z dôvodu zníženia odvodov a daňových povinností zamestnávateľa.

Pokiaľ ide o koncepciu, uviedol, že vytvorenie úradu je skvelá príležitosť na zintenzívnenie boja s protispoločenskou činnosťou. Očakáva masívny nárast počtu oznamovateľov v SR, keďže ide o zvýšenie kvality a efektívnosti ich ochrany s pozitívnym účinkom na pokles korupcie a porušovania zákonov z dlhodobého hľadiska.

Uviedol rozdiel medzi oznamovaním protispoločenskej činnosti v oblasti verejnej/štátnej správy, samosprávy – podľa jeho názoru tu fungujú podľa kontrolné a revízne mechanizmy, ale v súkromnom sektore musí oznamovateľ čeliť agresívnejším útokom zo strany zamestnávateľa, pričom sa využívajú vysoko sofistikované postupy zbavovania sa nepohodlných zamestnancov. Korupcia je v súkromných firmách ťažko identifikovateľná. Uviedol, že sídlo úradu v Bratislave nebude postačovať, mali by byť detašované pracoviská v ďalších 7 mestách – v sídlach súdov pre pracovnoprávne vzťahy.

V súvislosti s otázkou o skúsenostiach v oblasti riadenia a konkrétneho fungovania úradu uviedol, že úrad by mal mať 19 zamestnancov v zmysle dôvodovej správy k zákonu, ale považuje za dôležité detašované pracoviská z hľadiska osvetý aj z hľadiska pomoci oznamovateľom. Predpokladá polovicu zamestnancov v Bratislave a zvyšok v regiónoch.

Problematikou ochrany oznamovateľov sa zaoberá od roku 2002, odkedy má praktické skúsenosti aj s podávaním oznámenia cez prokurátora – preto sa teraz venuje aj pracovnému právu. Pokiaľ ide o pracovné skúsenosti od roku 2002, keď začal súdny spor

voči bývalému zamestnávateľovi, počas súdneho sporu musí byť zamestnanec pripravený kedykoľvek sa vrátiť do zamestnania, preto mal len viaceré krátkodobé zamestnania. Pritom došiel k presvedčeniu, že v tomto období bolo najťažšie psychicky a ekonomicky ustať túto situáciu. Úrad by podľa neho mohol nájsť aj nejakú alternatívu pracovno-právnych vzťahov (napr. v štátnej správe) pre takéhoto chráneného oznamovateľa, keďže v súkromnej sfére je to prakticky nemožné, ak je oznamovateľ v spore so zamestnávateľom.

Podľa jeho názoru je potrebné, aby nový úrad mal dobré vzťahy so sudcami, keďže je dôležité, aby proces s chráneným oznamovateľom prebiehal čo najrýchlejšie a rozsudok bol vydaný v krátkom čase.

K otázke o vnútornom systéme ochrany oznamovateľov uviedol, že ak má zamestnávateľ viac než 50 zamestnancov, má mať určenú zodpovednú osobu na spracovanie oznámení. Formalizmu fungovania tejto osoby však je možné zabrániť tak, že nebude v konflikte záujmov, čiže nemal by to byť napr. vedúci právneho odboru, ktorý zastupuje záujmy zamestnávateľa.

Pokiaľ ide o možnosť rozšírenia kompetencií úradu v budúcnosti, prirovnal ho k programu na ochranu svedkov. Sústredil by sa pritom skôr na prepracovanosť ochrany oznamovateľa, aby sa tento nebál ísť do rizika. Úrad by mohol poskytnúť napr. bankovú záruku alebo inak oznamovateľovi pomôcť.

Záujemca nemá predstavu o tom, akým spôsobom chce dosiahnuť rokovaním, aby sa uskutočnili zmeny, ktoré navrhuje v koncepcii. Navyše, nemá skúsenosť prácou v štátnej správe.

Na otázku, ako vníma situáciu v oblasti korupcie na Slovensku a jej príčiny, uviedol vlastný spor, ktorý súvisel s protispoločenskou činnosťou, ktorej sa dopustil zamestnávateľ. Korupciu pokladá za súčasť protispoločenskej činnosti, ale nemá konkrétnu skúsenosť s riešením korupcie.

Záujemca vo vecnej rovine kládol dôraz výlučne na dostatočné uspokojenie (ochranu) práv oznamovateľov. V tomto smere dokonca vidí ako dôležitý nástroj dosiahnutia ochrany oznamovateľa „zmier“ medzi zamestnancom a zamestnávateľom, bez ohľadu na to, že by to v konečnom dôsledku neriešilo ochranu spoločnosti pred závažnou protispoločenskou činnosťou zamestnávateľov (korupcia a pod.). Za kľúčový predpoklad pre pozíciu predsedu úradu považuje svoju osobnú skúsenosť so zamestnávateľom, ktorý mal porušovať pracovnoprávne predpisy a s ktorým sa súdil. Keďže nemá žiadne reálne manažérske skúsenosti a dôraz nekladie ani na manažovanie úradu, priznáva, že na to by si „najal“ podpredsedu úradu, ktorý by bol profesionálny manažér.

Martin Rajňák

Napriek tomu, že nikdy priamo nebol zapojený do ochrany oznamovania, zaujímal sa celkovo o boj proti korupcii a súčasný stav na Slovensku ho trápi, väčšie zaniehanie prejavil pri nastavení úradu, než pri samotnej téme boja proti korupcii a ochrane oznamovateľov.

Pracoval ako riaditeľ na Protimonopolnom úrade SR, potom v súkromnom sektore a neskôr ako analytik v útvere Hodnoty za peniaze. V súčasnosti pracuje na NKÚ.

Pri obhajovaní svojej koncepcie uviedol, že nové vedenie musí byť schopné komunikáciou obhájiť túto potrebu, pretože ochrana oznamovateľov je účinný nástroj na potlačanie korupcie a nekalej činnosti. Mala by to byť inštitúcia preukázateľne pôsobiaca na zníženie korupcie na Slovensku. Uviedol 4 piliere – aktivity vo vzťahy k ochrane oznamovateľov,

vo vzťahu k zamestnávateľom, analytika a komunikácia. Analytika je potrebná na využitie dát a analýze faktorov ovplyvňujúcich ochranu oznamovateľov a komunikácia je nevyhnutná na propagáciu činnosti úradu.

Pokiaľ ide o manažérske skúsenosti a ich prínos pre fungovanie úradu, môže byť podľa svojho názoru prínosom, keďže vybudoval odbor na PMU, využíval kompetenčný model, ako namotivovať ľudí a komunikovať smerom von, či dovnútra.

V súvislosti s možnosťou detašovaných pracovísk uviedol, že asi nie na začiatku, najskôr treba postaviť úrad, detašované pracoviská sú pomerne nákladná záležitosť, ale ak by to bolo zmysluplné, tak potom neskôr.

Pokiaľ ide o získanie dôvery oznamovateľov aj z iných častí Slovenska, nemal by podľa neho byť problém ísť priamo za oznamovateľom kamkoľvek. Osobnú skúsenosť s oznamovaním priamo nemá.

V súvislosti s úpravou ochrany oznamovateľov pri hospodárskej súťaži a všeobecnou úpravou ide o rôzne kompetencie PMU a nového úradu na ochranu oznamovateľov. Ak niekto nahlasuje kartel, nie sú tam možnosti na ochranu tohto oznamovateľa, ale určite by podľa neho bola možnosť ďalšej spolupráce.

Na otázku, akú má predstavu o tom, akú časť z protispoločenskej činnosti zohráva korupcia pri verejnom obstarávaní, uviedol, že machinácie pri VO by asi mali väčší podiel, korupcia možno cca 42%.

Záujemca vytvoril koncept protikorupčného správania firmy v zmysle ISO 37001, pričom sa snažil o koncept, ktorý by z nevýhody spravil výhodu. Má záujem pracovať skôr s menším počtom zamestnancov, ale s vyššími platmi než naopak.

Na budovanie dôveryhodnosti úradu neexistuje jediná správna metodika, ale ak má úrad samotný dôveru, tak ho aj ostatní akceptujú. Zníženie reálnej úrovne korupcie malo by byť merateľné. Takáto metodika na Slovensku však neexistuje, ale tento úrad by to mohol navrhnuť. Z dlhodobého hľadiska vidí možnosť rozšírenia kompetencií úradu, odporúča autoritu na etiku vo verejnej službe. Už po roku by sa malo ukázať, či má úrad zmysel alebo nie. Príčinu toho, prečo nie sú oznamovatelia vidí v tom, že nedôverujú úradu a nevidia zmysel v oznamovaní. Úrad by mal byť v úzkom kontakte s vyšetrovateľskými zložkami a musel by sa nastaviť systém. K otázke dôvery v existujúce inštitúcie uviedol, že samotný zákon hovorí o právomoci úradu, úrad určite by mal obhajovať oznamovateľov. Ak by bol systém formálny, treba ho zmeniť, vrátane myslenia vedenia firmy. Ale vidí aj možnosti v nastavení kontrolných mechanizmov a systémov.

Na otázku, ako by odolával tlakom na jeho osobu ako predsedu úradu, a to nielen politickým, ale aj zo súkromnej sféry, uviedol, že nemá skúsenosť z tlaku na jeho osobu. Životné rozhodnutia treba stavať na pravde, nechcel by podľahnúť takémuto tlaku.

K modelu EFQM uviedol, že úrady by mali mať jasne definovanú víziu a najvyššie postavení by mali viesť túto víziu. Je to skôr o osobnej integrite každého zamestnanca a každý bude robiť svoju robotu čo najlepšie a nebudú akceptovať klamstvo, tak vedia zmeniť systém aj zdola.

Na otázku, prečo doteraz nebola dostačujúca ochrana oznamovateľov na Slovensku odpovedal, že ľudia tomu asi neverili, najmä účinnosti tejto ochrany, preto je potrebný tento úrad a je potrebné na úvod nastaviť systém.

Keďže pôsobil na Hodnote za peniaze, navrhuje vypracovať Cost Benefit Analysis (CBA), pretože každý úrad by mal byť schopný povedať, akú spoločenskú hodnotu prináša, koľko stojí a koľko prináša – stačí, aby za pár rokov sa znížila korupcia na SK o nejakú sumu.

Keďže dôležité je komunikovať ľuďom verejný záujem a význam oznamovania a vybudovať dôveryhodnosť inštitúcie, je možné poukázať na dobré príklady, pretože ten človek ide do rizika a potrebné je jeho riziko znížiť. Za dôležitú pokladá spoluprácu so zahraničnými inštitúciami. Navrhuje prebrať hlavne dobré príklady a skúsenosti, aj z fungovania úradu.

Jozef Stopka

Záujemca dlhodobo pracuje v manažérskych pozíciách, aj ako generálny riaditeľ, či krízový manažér v niektorých obchodných spoločnostiach. V roku 2007 začal pracovať ako riaditeľ Úradu práce v Prievidzi, potom ako advokátsky koncipient, kedy zároveň aj učil na stredných školách. Od roku 2013 pracoval na Okresnom úrade v Prievidzi a v roku 2018 v Klientskom centre v Trenčíne. Zároveň je tretie volebné obdobie poslancom mestského zastupiteľstva v Handlovej a aj poslancom TSK.

Pri predstavovaní svojej koncepcie vychádzal zo zákona 54/2019 a zaoberal sa samotným postavením úradu. Koncepcia rozvoja úradu je všeobecná a z väčšej časti pozostáva prakticky len z popisu dotknutej legislatívy. Obsahuje predpokladané fungovanie úradu len v prvých dvoch rokoch od jeho založenia. Obhajoba koncepcie bola nepresvedčivá, záujemca len formálne opakoval základné ideí z vlastného dokumentu o rozvoji úradu.

Uviedol, že v praxi sa s problematikou ochrany oznamovateľov stretol na regionálnej úrovni, pričom podľa jeho názoru sa ľudia väčšinou boja niečo oznámiť. Občas rozoberajú túto agendu na úrovni bezpečnostných zložiek kraja. Reálne výsledky svojich protikorupčných aktivít nevedel preukázať.

Pri prezentovaní svojej predstavy o medzinárodnej spolupráci úradu počíta aj v rámci organizačnej štruktúry s odborom zahraničných vzťahov. Podľa jeho názoru by to mal byť spolupráca najmä s krajinami V4.

Pokiaľ ide o odpoveď na otázku týkajúcu sa jeho nezávislosti, ako aj politickú nezávislosť, uviedol, že do politickej strany vstúpil v roku 2007 a verí týmto hodnotám. Snažil by sa byť nezávislým, pričom by sa snažil obsadiť úrad profesionálmi. V apríli 2019 požiadal o pozastavenie členstva v politickej strane (Smer) z dvoch dôvodov – osobné a záujem o kandidatúru na predsedu úradu. Záujemca sa nesnažil pôsobiť vyhranene voči politickým vplyvom.

Pri kreovaní úradu by k organizačnej štruktúre pristupoval v rámci kapacitných možností a zvažoval by vyčleniť na detašované pracoviská asi 16 ľudí a potom zvyšok v Bratislave. Počíta spolu so 40 až 50 pracovníkmi. Pri rozširovaní kompetencií nového úradu by uvažoval o spolupráci s jednotlivými rezortnými inštitúciami, vrátane GP SR.

Na otázku týkajúcu sa praktickej ukážky protikorupčného opatrenia z praxe z osobnej skúsenosti uviedol, že vo všetkých úradoch, ktoré riadil, presadzoval agendu boja proti korupcii a bol ochotný aj spolupracovať s OČTK, pravidelne na to upozorňoval, a to nielen na korupciu, ale aj na zneužitie právomocí verejného činiteľa.

V minulosti oznámil trestný čin korupcie a riešil OČTK. Išlo skôr o trestný čin pri dovozoch automobilov, v sociálnych veciach a pod.

Pokiaľ ide o vlastné protikorupčné aktivity, resp. úspechy v doterajšom zamestnaní, záujemca opakoval, že ľudia v jeho okolí sa boja oznamovať trestné činy, pretože sa boja, že prídu v dôsledku takéhoto oznámenia o prácu. Taktiež uviedol, že ak sa stretol s osobou, ktorá chcela oznámiť protispoločenskú činnosť, vec s ňou riešil a ponúkol jej v tomto smere pomoc. Nemá však vedomosť o žiadnom konkrétnom prípade, kde by takáto osoba napokon urobila oficiálne podanie.

Kompetencie úradu pri ochrane oznamovateľov závisia podľa neho od oznámenia, či ide o kvalifikované oznámenie, podporu právnú i ochranu počas celého trestného konania. Odmena nie je nárokovateľná, skôr ide o morálnu satisfakciu. Právomoci predsedu pri samotnom predmete podania spočívajú v tom, že prezentuje úrad navonok a úrad môže zrušiť všetky pracovnoprávne kroky zamestnávateľa voči zamestnancovi.

Výsledky úradu by o 7 rokov mali byť merateľné, napr. koľko ľudí sa s dôverou obrátilo na úrad. Za dôležitú pokladá aj spokojnosť s činnosťou úradu.

Na otázku týkajúcu sa boja proti korupcii za vlády Smeru odpovedal, že boli aj pozitívne príklady a Smer sa vedel vysporiadať aj s funkcionármi z vlastných radov.

Rastislav Šaling

Záujemca pokladá doterajšiu ochranu oznamovateľov za nedostatočnú, keďže on sám je chránenou osobou. Je motivovaný tým, že rád by prispel k náprave tejto situácie, pretože ide o oznamovanie závažnej trestnej činnosti.

Je aktívny ako lekár, zároveň je aj štátnym zamestnancom a v popise jeho práce je aj ochrana zamestnancov, a to najmä z pohľadu ochrany zdravia.

Kandidát predložil koncepciu rozvoja úradu bez vymedzenia konkrétnejších strategických, personálnych a materiálnych predpokladov pre vytvorenie inštitúcie s celoslovenskou pôsobnosťou. Prezentované kroky vytvorenia účinného systému ochrany oznamovateľa prezentoval veľmi všeobecne („*odbúravanie neakceptovateľných postupov a schém*“, „*analyzovanie a odbúravanie akéhokoľvek zlyhávania osôb, inštitúcií*“, „*predchádzanie neblahým dôsledkom pre štát*“ a pod.). Zároveň všeobecne uviedol, že úrad by mal byť inštitúciou s vysokou mierou dôvery zo strany verejnosti, mal by prijímať účinné opatrenia, ale aj represívne nástroje, úrad by mal byť pilierom ochrany WB, pričom je nutná komplexná ochrana (pracovnoprávne, sociálne, zdravotné, finančné záležitosti).

Pokiaľ ide o riadiace skúsenosti, uviedol, že pôsobil v rezorte kultúry ako riaditeľ Domu zahraničných Slovákov, má skúsenosti z práce s ľuďmi, vie ich motivovať a komunikovať s nimi.

V praxi s oznamovaním protispoločenskej činnosti stretol vzdelával sa v tejto problematike. Uviedol, že je ochotný poskytnúť vzdelávanie všetkým, ktorí to potrebujú.

Do NRSR kandidoval za politickú stranu Sme rodina.

Na otázku, ako by chcel využívať represiu, uviedol, že existujú možnosti vo vzťahu k zamestnávateľovi, ktorý nepostupuje z hľadiska prijatého zákona a nevyužíva presadzovanie práv oznamovateľa. Úrad by podľa jeho názoru mal mať možnosť zasahovať do pracovnoprávnych vzťahov.

K pojmu v „dobrej viere“ a „zneužitie postavenia oznamovateľa“ je potrebné vidieť oprávnenosť skutku. Uviedol, že podľa zákona sa každé podanie považuje za „dobru vieru“, ak tam nie sú pochybnosti o oprávnenosti tohto oznámenia. Ak to nebolo v dobrej viere, stráca oznamovateľ nárok na ochranu. Zneužitie ochrany oznamovateľa je podľa neho potrebné vidieť z pohľadu oprávnenia tohto podania.

Keďže v koncepcii absentuje praktická stránka fungovania úradu, na otázku, ako chce budovať ako predseda samotný úrad a či uvažuje o tvorbe detašovaných pracovísk, uviedol, že štruktúra je daná. Snažil sa vytvoriť komplexnosť ochrany oznamovateľov, čo pokladá za prínos nad rámec zákona. Dôležitá je spolupráca s odbornými organizáciami, vrátane MVO.

Svoju predstavu o tíme na úrade prezentoval v tom zmysle, že treba vychádzať z kompetencií súčasných inštitúcií, ako je Inšpektorát práce. Do tohto úradu by sa snažil získať expertov vrátane z bezpečnostných zložiek (Policajný zbor).

Ak by mu zamestnanec povedal, že má pochybnosti o dobrej viere nejakého oznamovateľa, pričom on ako predseda je presvedčený, že je to v poriadku, nesnažil by sa to riešiť z pozície sily. Pokúsil by sa zložiť poradný tím, a získať názory aj ďalších kolegov.

K otázke o jeho vlastnej motivácii (má spor so svojím zamestnávateľom a má určitú averziu voči postupu štátnych orgánov) či nejde o len o určitú odvetu z jeho strany, uviedol, že jediný dôvod zotrvávania v aktuálnom zamestnaní je jeho záujem o zmenu súčasnej situácie a trpezlivo očakáva, že sa konečne niečo zmení.

Ako prvý krok fungovania úradu by bolo stretnutie s predstaviteľmi prokuratúry, PZ a ďalších rezortov nápomocných pri lepšej komunikácii a pri fungovaní úradu. Má reálne skúsenosti s niektorými inštitúciami, kam nahlasoval svoje oznámenia. Má dilemu z pohľadu prístupu niektorých štátnych inštitúcií, ktoré podľa neho veľmi pomaly a neochotne pristupujú k problematike odhaľovania trestných činov, a to je dôvod, prečo s tým chce niečo urobiť. Nechce, aby prispel k tomu, že oznamovanie nemá zmysel, práve preto má záujem niečo riešiť. Vlastnú skúsenosť z oznamovania protispoločenskej činnosti považuje za dostatočnú pre kvalifikáciu na post predsedu úradu. Stanovenie merateľnosti plnenia cieľov úradu je identifikované vcelku jednoznačne a správne. Obhajoba koncepcie bola miestami menej zrozumiteľná a menej presvedčivá z dôvodu neustáleho odbiehania od hlavných bodov koncepcie rozvoja úradu k rôznym subjektívnym aspektom vnímania problému ochrany oznamovateľov zo strany záujemcu. Je ale zjavné, že záujemca je presvedčený o potrebe bojovať s protispoločenskými javmi a je protikorupčne nastavený. Nie je čitateľná reálna predstava o nultom štarte, rozbehu a následnom plynulom fungovaní úradu. Predložená koncepcia neobsahuje žiadne inovatívnejšie riešenia rozvoja úradu a ochrany oznamovateľa, s výnimkou zapojenia tzv. pracovného preventívneho lekárstva pri ochrane oznamovateľov.

Hodnotenie záujemcov

Na základe schváleného mechanizmu hodnotenia komisia prideliла body jednotlivým záujemcom. Maximálny možný počet bodov, ktorý mohol uchádzač dosiahnuť, predstavuje 500 bodov (100 bodov od každého člena komisie).

Po spočítaní všetkých bodov, ktoré jednotliví členovia komisie prideliли záujemcom, komisia zostavila takéto poradie záujemcov podľa úspešnosti:

1. **Zuzana Dlugošová**, 429/500 bodov
2. **Monika Filipová**, 427/500 bodov
3. Martin Rajňák, 377/500 bodov
4. Tomáš Jacko, 315/500 bodov
5. Daniel Krošlák, 286/500 bodov
6. Jozef Stopka, 246/500 bodov
7. Tibor Draskoczy, 219/500 bodov
8. Diana Migaľová Baschierová, 216/500 bodov
9. Viktor Pokojný, 198/500 bodov
10. Rastislav Šaling, 182/500 bodov
11. Miloš Birtus, 181/500 bodov

Na základe hodnotenia záujemcov komisia za najúspešnejších záujemcov považovala **Zuzanu Dlugošovú** a **Moniku Filipovú**, ktoré navrhuje schváliť ako kandidátky na funkciu predsedníčky úradu.